

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

20 септември 2001 година*

„Член 6, член 8 и член 8а от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение, член 12 ЕО, 17 ЕО и 18 ЕО) – Директива 93/96/ЕИО на Съвета – Право на пребиваване на студентите – Национално законодателство, гарантиращо минимум средства за съществуване, наречен „*minimex*”, само на местните граждани, на лицата, ползващи се с правата от прилагането на Регламент (ЕИО) №1612/68, на лицата без гражданство и на бежанците – Чуждестранен студент, осигурявал самостоятелно своето съществуване през първите години на обучение. – Дело С-184/99”

По дело С-184/99

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, въз основа на член 234 ЕО, от Tribunal du travail de Nivelles (Белгия) в производството, висящо пред този съд между

Rudy Grzelczyk

и

Centre public d'aide sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve,

относно тълкуването на член 6, член 8 и член 8а от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение, член 12, член 17 и член 18 ЕО), както и на Директива 93/96/ЕИО на Съвета от 29 октомври 1993 г. относно правото на пребиваване на студентите (ОВ L 317, стр. 59),

СЪДЪТ,

в състав: г-н G. C. Rodríguez Iglesias, председател, г-н C. Gulmann, г-н M. Wathelet и г-н V. Skouris, председатели на състав, г-н D. A. O. Edward (докладчик), г-н P. Jann, г-н L. Sevón, г-н R. Schintgen и г-жа F. Macken, съдии,

генерален адвокат: г-н S. Alber,

секретар: г-жа D. Louterman-Hubeau, началник на отдел,

като взе предвид писмените становища, представени:

– за centre public d'aide sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve, от адв. B. Liétar, avocat,

– за белгийското правителство, от г-жа A. Snoecx, в качеството на представител, подпомагана от адв. C. Doutrelepont и адв. M. Uyttendaele, avocats,

– за датското правителство, от г-н J. Molde, в качеството на представител,

– за френското правителство, от г-жа K. Rispal-Bellanger и г-жа C. Bergeot, в качеството на представители,

* Език на производството: френски.

– за португалското правителство, от г-н L. Fernandes и г-жа A. C. Pedroso, в качеството на представители,

– за правителството на Обединеното кралство, от г-жа R. Magrill, в качеството на представител, подпомагана от г-н P. Sales и г-н J. Coppel, barristers,

– за Съвета на Европейския съюз, от г-жа E. Karlsson и г-н F. Anton, в качеството на представители,

– за Комисията на Европейските общности, от г-н P. van Nuffel, в качеството на представител,

предвид доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на белгийското правителство, за което се явява адв. C. Doutrelepon, на френското правителство, за което се явява г-жа С. Bergeot, на правителството на Обединеното кралство, за което се явява г-н K. Parker, QC, на Съвета, за който се явява г-жа E. Karlsson, както и на Комисията, за която се явяват г-жа M. Wolfcarius и г-н D. Martin, в качеството на представители, в съдебното заседание на 20 юни 2000 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание на 28 септември 2000 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Решение от 7 май 1999 г., получено в Съда на 19 май същата година, Tribunal du travail de Nivelles (Първоинстанционният съд по трудови спорове на Nivelles) е поставил в приложение на член 234 ЕО два преюдициални въпроса относно тълкуването на член 6, член 8 и член 8а от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение, член 12, член 17 и член 18 ЕО), както и на Директива 93/96/ЕИО на Съвета от 29 октомври 1993 г. относно правото на пребиваване на студентите (ОВ L 317, стр. 59).

2. Тези въпроси са възникнали в рамките на спор между г-н Grzelczyk и centre public d'aide sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve, (наричан по-нататък „CPAS“) относно решението на последния да отнеме възможност за ползване на плащане на минимум средства за съществуване (наричан по-нататък „minimex“).

Правната уредба на Общността

3. Член 6, алинея първа от Договора гласи:

„В рамките на прилагане на този Договор и без да се засягат каквито и да било специални разпоредби съдържащи се в него, се забранява каквато и да било дискриминация, основана на националност.“

4. Член 8 от Договора предвижда:

„1. С настоящия член се установява гражданство на Съюза. Всяко лице, притежаващо гражданство на държава-членка, е гражданин на Съюза. Гражданството на Съюза допълва, а не заменя националното гражданство.“

2. Гражданите на Съюза разполагат с правата, предоставени по този Договор, и носят задълженията, наложени от него.”

5. Член 8а от Договора има следното съдържание:

„1. Всеки гражданин на Съюза има право на свободно придвижване и пребиваване на територията на държавите-членки, като спазва ограниченията и условията посочени в настоящия Договор и в съответствие с разпоредбите приети за неговото прилагане.

2. Съветът може да приема разпоредби, с цел улесняване упражняването на правата посочени в алинея първа, освен ако в този Договор е предвидено друго, Съветът взема решения с единодушие по предложение на Комисията и след положително становище на Европейския парламент.”

6. Четвърто съображение от Директива 90/364/ЕИО на Съвета от 28 юни 1990 г. относно правото на пребиваване (ОВ L 180, стр. 26) и Директива 90/365/ЕИО на Съвета от 28 юни 1990 г. относно правото на пребиваване на заети лица и на самостоятелно заети лица, които са преустановили своята трудова дейност (ОВ L 180, стр. 28), както и шесто съображение на Директива 93/96, – която замества, по същество, Директива 90/366/ЕИО на Съвета от 28 юни 1990 г. относно правото на пребиваване на студентите (ОВ L 180, стр. 30), отменена от Съда (Решение от 7 юли 1992 г. по дело Парламент/Съвет, С-295/90, Recueil стр. I-4193), – посочват, че лицата, ползващи се с правата, предоставени с тези директиви не трябва да стават неразумно бреме за публичните финанси на приемащата държава-членка.

7. Съгласно член 1 от Директива 93/96:

„С цел да се уточнят условията за улесняване упражняването на правото на пребиваване и с оглед гарантирането на достъпа до професионално обучение по недискриминационен начин на гражданин на държава-членка, който е бил приет да посещава курсове за професионално обучение в друга държава-членка, държавите-членки признават правото на пребиваване на всеки студент, който е гражданин на държава-членка, и който не се ползва от това право на базата на други разпоредби от законодателството на Общността, както и на съпруга на студентите или на децата на тяхна издръжка, когато студентът уверява съответната национална власт, чрез декларация или чрез такива сходни средства, които студентът може да избира така, че да са поне еквивалентни, че разполага с достатъчно средства, за да избегне да се превърнат в бреме за системата на социално подпомагане в приемащата държава-членка по време на пребиваването им, при условие, че студентът е записан в признато учебно заведение, с основната цел да посещава курсове за професионално обучение там, и че разполага със здравна застраховка, която покрива всички рискове в приемащата държавата-членка.

Националната правна уредба

8. Член 1 от Закона от 7 август 1974 г. за правото на минимум средства за съществуване (Moniteur belge от 18 септември 1974 г., стр. 11363), постановява:

„1. Всеки белгиец, достигнал възраст на гражданско пълнолетие, който има действително пребиваване в Белгия и не разполага с достатъчно средства и не е в

състояние да ги набави със свои лични усилия или по друг начин, има право на минимум средства за съществуване.

Кралят определя какво трябва да се разбира под действително пребиваване.

Същото право е признато на еманципираните в резултат на брак малолетни, както и на неключилите брак, които издържат едно или няколко деца.

2. С указ, приет от Министерски съвет, Кралят може да разшири приложението на настоящия закон при определени от Него условия по отношение на други категории малолетни, както и на лица, които нямат белгийско гражданство.”

9. Съгласно член 1 от Кралски указ от 27 март 1987 г. (Moniteur belge от 7 април 1987 г., стр. 5086), който разширява приложното поле на Закона от 7 август 1974 г. по отношение на лица, които нямат белгийско гражданство:

„Приложното поле на Закона от 7 август 1974 г. въвеждащ правото на минимум средства за съществуване се разширява по отношение на следните лица:

1. лицата, които се ползват от приложението на Регламент (ЕИО) №1612/68 на Съвета на Европейските общности от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността;

2. лицата без гражданство, които попадат в приложното поле на Конвенцията относно статута на лицата без гражданство, подписана в Ню Йорк на 28 септември 1954 г. и одобрена със Закона от 12 май 1960 г.;

3. бежанците по смисъла на член 49 от Закона от 15 декември 1980 г. относно достъпа до територията, пребиваването, установяването и депортирането на чужди граждани.”

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

10. През 1995 г., г-н Grzelczyk, с френско гражданство, е започнал университетско образование по физическо възпитание в Католическия университет на Louvain-la-Neuve и оттогава пребивава в Белгия. През първите три години от своето обучение той сам поема своите разходи за издръжка, жилище и обучение, като извършва различни дребни работи срещу заплащане и получава улеснения за плащане.

11. В началото на четвърта и последна година от обучението си, той е поискал от CPAS заплащане на minimex. В доклада си CPAS отбелязва, че г-н Grzelczyk е работил много за заплащане на своето обучение, но че написването на дисертация и завършването на стаж за дипломиране са направили последната академична година по-тежка от предходните. Това било причината, поради която с решение от 16 октомври 1998 г. CPAS е отпуснал на г-н Grzelczyk minimex, изчислен в размера, наречен „изолиран”, за периода от 5 октомври 1998 г. до 30 юни 1999 г.

12. CPAS е поискал възстановяването на платената на г-н Grzelczyk сума за minimex от белгийската държава. Тъй като компетентното федерално министерство отказва да извърши възстановяването, поради това че необходимите законови условия за отпускане на minimex, по-специално условието за гражданство, не са били налице, с Решение от 29 януари 1999 г. CPAS спира minimex на г-н Grzelczyk, считано от 1 януари 1999 г., като се 61999J0184 – ЦПР – финализиран

обосновава със следните мотиви: „Заинтересованото лице е гражданин на ЕИО записано за студент”.

13 Г-н Grzelczyk е атакувал това решение пред Tribunal du travail de Nivelles. Този съд отбелязва, че според практиката на Съда, minimex представлява социална придобивка по смисъла на член 7, параграф 2 от Регламент (ЕИО) №1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, стр. 2) и че в белгийското право възможността да се получава minimex е била разширена по отношение на лицата, попадащи в приложното поле на този регламент. Той припомня все пак, че според CPAS г-н Grzelczyk не отговаря на всички условия за ползване на това разширяване на приложното поле на minimex, тъй като неговият статут на студент не позволява да бъде считан за работник и тъй като неговото пребиваване в Белгия не е резултат от прилагането на принципа на свободно движение на работници. Като се позовава на Решение от 12 май 1998 г. по дело Martínez Sala (C-85/96, Recueil, стр. I-2691) посоченият по-горе съд, се пита дали принципите на европейското гражданство и недискриминацията противоречат на прилагането на националното законодателство, разглеждано в главното производство

14. При тези условия, с оглед спешността на положението, в което се е намирал г-н Grzelczyk, Tribunal du travail de Nivelles от една страна е признал правото на социална помощ под формата на материална помощ, определена произволно в размер на 20 000 BEF на месец, за периода от 1 януари 1999 г. до 30 юни 1999 г., а от друга страна е решил да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Правото на Общността – по-специално принципите на европейско гражданство и на недискриминация, постановени в член 6 и член 8 от Договора за създаване на Европейската общност, – противопоставят ли се на правото на социална помощ без вноски, като въведеното с белгийския Закон от 7 август 1974 г. за минимума средства за съществуване, да бъде признато само на граждани на държавите-членки, които се ползват от прилагането на Регламент (ЕИО) №1612/68 от 15 октомври 1968 г., а не на всички граждани на Съюза?

2) В допълнение, член 6 и член 8а от Договора и Директива 93/96 от 29 октомври 1993 г. относно правото на пребиваване на студентите трябва ли да се тълкуват в смисъл, че позволяват, когато правото на пребиваване е било признато, по-късно студентът да бъде изключен от правото за получаване от приемащата страна на социална помощ без вноски, като тази за минимума средства за съществуване, и, при положителен отговор, че това изключение има общ и окончателен характер?”

Предварителни бележки

15. Страните по главното производство, държавите-членки, които са представили становища, и Комисията, са посветили съществена част от своите становища, както писмени, така и устни, на въпроса дали обстоятелството, че г-н Grzelczyk е извършвал през трите първи години от своето обучение различни платени работи, го поставя в приложното поле на Кралски указ от 27 март 1987 г. като работник по смисъла на правото на Общността.

16. От определението за препращане следва обаче, че националният съд възприел анализа на CPAS, според който г-н Grzelczyk не отговаря на условията да бъде считан за работник по смисъла на правото на Общността. От гледна точка на това фактическо и правно основание препращащият съд си задава въпроса за 61999J0184 – ЦПР – финализиран

съвместимостта на приложимото белгийско законодателство по тези въпроси с правото на Общността, по-специално с член 6, член 8 и член 8а от Договора.

17. При тези условия, Съдът трябва да отговори на въпросите на националния съд, така както са били зададени и определени от него.

18. Препращащият съд трябва да прецени, по-специално в светлината на заключението на генералния адвокат, дали фактите и обстоятелствата по главното производство позволяват да се смята, че г-н Grzelczyk трябва или не да бъде определен като работник по смисъла на правото на Общността.

По първия въпрос

19. С първия въпрос препращащият съд пита по същество, дали член 6 и член 8 от Договора, които се противопоставят на възможността да се ползва социална помощ без вноски като *minimex* от гражданите на държавите-членки, различни от приемащата държава-членка, на чиято територия тези граждани пребивават законно, зависят от условието, последните да попадат в приложното поле на Регламент №1612/68, след като никакво условие от такова естество не се прилага спрямо гражданите на приемащата държава-членка.

Становища представени пред Съда

20. CPAS изтъква, че не би могло, при настоящото състояние на правото на Общността да се смята, че всички граждани на Европейския съюз могат да ползват социални помощи без вноски като *minimex*. Действително, от член 8а, параграф 1 от Договора ясно личи, че тази разпоредба няма пряко действие и че нейното привеждане в действие трябва винаги да се съобразява с ограниченията, записани в Договора и уточнени от вторичното законодателство. А то включва, по-специално Директива 90/364, Директива 90/365 и Директива 93/96, които поставят упражняването на свободното движение в зависимост от изискването за доказване, че съответното лице се ползва от достатъчно средства и е социално осигурено.

21. Белгийското и датското правителство твърдят, че влизането в сила на Договора за Европейския съюз и на Договора от Амстердам не може да промени това тълкуване. Според тях, гражданството на Съюза, не предполага неговите граждани да получават нови и по-големи права от тези, които вече са резултат от Договора за ЕО и от вторичното законодателство. По този начин принципът на гражданство на Съюза няма самостоятелно съдържание, а се свързва единствено с другите разпоредби на упоменатия договор.

22. Френското правителство счита, че идеята за разширяване спрямо всички граждани на Съюза принципа за равно третиране по отношение на социалните придобивки, при положение че ползването от такъв принцип е ограничено понастоящем само до работниците и до членовете на техните семейства, би означавало да се въведе пълно равенство между гражданите на Съюза, установени в една държава-членка, и гражданите на тази държава, което изглежда трудно съвместимо от гледна точка на правата свързани с гражданството.

23. От своя страна, португалското правителство отбелязва, че от влизането в сила на Договора за Европейския съюз, според правото на Общността гражданите на държавите-членки не се разглеждат преди всичко като икономически фактори в една общност с основно икономически характер. Според това правителство, 61999J0184 – ЦПР – финализиран

последница от въвеждането на гражданството на Съюза са предвидените от правото на Общността ограничения и условия, в зависимост от които е поставено упражняването на правото на свободно движение и пребиваване на територията на държавите-членки, не биха могли да продължават да се тълкуват като предвиждащи право от чисто икономическо естество, което е резултат от Договора за ЕО, а се отнасят само за изключенията, основани на съображения за публичен ред, обществена сигурност и обществено здраве. Освен това, ако от влизането в сила на Договора за Европейския съюз, гражданите на държавите-членки са придобили качеството на граждани на последния и престават да бъдат считани за чисто икономически фактори, следва, че приложението на Регламент №1612/68 би трябвало също да се разшири спрямо всички граждани на Съюза, независимо дали са работници по смисъла на този регламент.

24. Като се позовава на упоменатото по-горе Решение по дело *Martínez Sala*, правителството на Обединеното кралство изтъква, че независимо че г-н *Grzelczyk* е обект на дискриминация, основана на неговата националност, член 6 от Договора за ЕО не се прилага по отношение на неговото положение, тъй като всяка евентуална дискриминация е чужда на приложното поле на упоменатия договор. Цитираната разпоредба не би могла да има за последница отмяната ограниченията на приложното поле на Регламент №1612/68, независимо дали ще бъде разглеждана самостоятелно или заедно с член 8 от Договора.

25. Белгийското правителство добавя, че в главното производство ищецът претендира да се ползва от *minimex*, а този вид финансиране е извън приложното поле на член 6 от Договора, както и на това на член 126 от Договора за ЕО (понастоящем член 149 ЕО) и 127 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение, член 150 ЕО). В същност, такова финансиране би било инструмент на социалната политика, който няма специфична връзка с професионалното обучение и който, при настоящото състояние на правото на Общността, не е от компетентността на Общността.

26. Комисията смята, че член 6 и член 8 от Договора трябва да се тълкуват в смисъл, че предоставят на гражданите на Съюза правото да не понесат, в приложното поле *ratione materiae* от Договора, дискриминации от една държава-членка въз основа на националността, при условие че положението на гражданин на Съюза предполага съществен елемент на привързване към съответната държава-членка.

Съображения на Съда

27. За да се постави правния проблем, предмет на главното производство, в неговия контекст, трябва да се припомни, че в Решение от 27 март 1985 г. по дело *Ноескх* (249/83, *Recueil*, стр. 973), в което е ставало въпрос за безработна току що е влязла в Белгия нидерландска гражданка е искала отново да получава *minimex*, Съдът е приел, че социална помощ, гарантираща по общ начин минимумът средства за съществуване, като тази, предвидена от белгийския закон от 7 август 1974 г., представлява социална придобивка по смисъла на Регламент №1612/68.

28. Към момента на събитията, които са дали повод за упоменатото по-горе Решение по дело *Ноескх*, от правото на *minimex* са се ползвали всички граждани на Общността, въпреки че гражданите на държавите-членки, различни от Кралство Белгия, е трябвало все пак да отговарят на допълнителното условие за действително пребиваване на територията на тази държава-членка през последните пет години, предхождащи датата на отпускане на *minimex* (вж. член 1 от Кралски указ от 8 януари 1976 г., *Moniteur belge* от 13 януари 1976 г., стр. 311). Кралски указ от 27 март 1987 г., който отменя този от 8 януари 1976 г., е 61999J0184 – ЦПР – финализиран

ограничил правото на *minimex* за граждани на другите държави-членки, само до лицата, ползващите се с права, предоставени с Регламент №1612/68. Междувременно измененото условие за постоянно пребиваване, в крайна сметка е било премахнато след иск за неизпълнение на задължения от държава-членка, заведен от Комисията срещу кралство Белгия (вж. Решение от 10 ноември 1992 г. по дело Комисия/Белгия, C-326/90, Recueil стр. I-5517).

29. От делото се установява, че студент с белгийско гражданство, но не работник по смисъла на Регламент №1612/68, който би се оказал в положение еднакво с това на г-н Grzelczyk, би отговарял на необходимите условия за получаване на *minimex*. Обстоятелството, че г-н Grzelczyk няма белгийско гражданство представлява единствената пречка за отпускането на *minimex* на последния, при това положение е установено, че става въпрос за дискриминация, единствено основана на националност.

30. В областта на приложение на Договора такава дискриминация по принцип е забранена от член 6 от този договор. В настоящия случай, този член трябва да се чете в съчетание с разпоредбите на Договора относно гражданството на Съюза за да се прецени неговата област на приложение.

31. Наистина, статутът на гражданин на Съюза е предназначен да бъде основен статут на гражданите на държавите-членки, позволяващ на тези, които се намират в едно и също положение, независимо от тяхното гражданство и без да се пропускат изрично предвидените в това отношение изключения, да получават едно и също правно третиране.

32. Така както Съдът е определил в точка 63 от упоменатото по-горе Решение по дело *Martínez Sala*, гражданин на Съюза, който пребивава законно на територията на приемащата държава-членка може да се позове на член 6 от Договора във всички положения, които спадат към областта на приложение *ratione materiae* на правото на Общността.

33. Тези положения включват по-специално свързаните с упражняването на основните свободи, гарантирани от Договора, и свързаните с упражняването на свободното придвижване и пребиваване на територията на държавите-членки, предоставени от член 8 А от Договора (вж. Решение от 24 ноември 1998 г. по дело *Bickel и Franz*, C-274/96, Recueil, стр. I-7637, точки 15 и 16).

34. Вярно е, че в точка 18 от Решение от 21 юни 1988 г. по дело *Brown* (197/86, Recueil, стр. 3205), Съдът е решил, че на настоящия етап на развитие на правото на Общността, помощта отпускана на студенти за издръжка и за образование излиза, по принцип, извън областта на приложение на Договора ЕИО по смисъла на член 7 (понастоящем член 6 от Договора за ЕО).

35. Все пак, след посоченото по-горе Решение по дело *Brown* Договорът за Европейския съюз въведе гражданството на Съюза в Договора за ЕО и го добави в трета част, дял VIII, глава 3, посветена по-специално на образованието и професионалното обучение. Нищо в така изменения текст на Договора не позволява да се смята, че при преместването си с цел обучение в друга държава-членка, студентите, които са граждани на Съюза, се лишават от правата, предоставени от Договора на гражданите на Съюза. Освен това, след посоченото по-горе Решение по дело *Brown* Съветът също е приел Директива 93/96, която предвижда, че държавите-членки признават правото на пребиваване на студентите, граждани на държава-членка, които отговарят на определени условия.

36. Обстоятелството, че един гражданин на Съюза следва университетско образование в държава-членка, различна от тази, на която той е гражданин, следователно не може само по себе си да го лиши от възможността да се позове на заложената в член 6 от Договора забрана за всякаква дискриминация, основана на националност.

37. Както беше отбелязано по-горе, в точка 30, в настоящия случай тази забрана трябва да се разглежда в съчетание с член 8а, параграф 1 от Договора, който прогласява „правото на свободно придвижване и пребиваване на територията на държавите-членки, като спазва ограниченията и условията посочени в настоящия Договор и в съответствие с разпоредбите приети за неговото прилагане”.

38. Когато става въпрос за тези ограничения и условия, от член 1 от Директива 93/96 следва, че държавите-членки могат да изискват от студентите, граждани на дадена държава-членка, които искат да се ползват от правото на пребиваване на тяхната територия, първо, да уверят съответната национална институция, че разполагат с достатъчни средства, за да не се превърнат в бреме за социалното подпомагане на приемащата държава-членка по време на тяхното пребиваване, след това, да бъдат записани, в одобрено учебно заведение, и да имат като основно занимание професионално обучение, и накрая, да разполагат със здравна осигуровка, покриваща всички рискове в приемащата държава-членка.

39. Член 3 от Директива 93/96 уточнява, че тя не представлява основание за право на плащане от приемащата държава-членка на стипендии за издръжка на студенти, които имат право на пребиваване. За сметка на това, нито една разпоредба от упомената директива не изключва от социални придобивки лицата, ползващи се с предоставените от нея права.

40. По отношение по-специално на въпроса за средствата, член 1 от Директива 93/96 не изисква средства в определен размер, нито изисква тяхното съществуване да бъде доказано със специални документи. Става въпрос единствено за декларация или какъвто и да е друг поне равностоен начин на доказване, който дава възможност на студента да увери съответната национална институция, че разполага за себе си, както и, когато има такива, за неговата съпруга и деца, които издържа, за да се избегне по време на тяхното пребиваване да станат бреме за социалното подпомагане на приемащата държава-членка (Решение от 25 май 2000 г. по дело Комисия/Италия, С-424/98, Recueil, стр. I-4001, точка 44).

41. Като се ограничава с изискването на такава декларация, Директива 93/96 се разграничава от Директива 90/364 и Директива 90/365, които съдържат указания за минималния размер на доходите, с които трябва да разполагат лицата, ползващи се от правата, предоставени с тези две директиви. Тези разлики се обясняват с особеностите на престоя на студентите спрямо този на лицата, ползващи се с права, предоставени с Директива 90/364 и Директива 90/365 (вж. упоменатото по-горе Решение по дело Комисия/Италия, точка 45).

42. Това тълкуване не изключва обаче, една приемаща държава-членка да приеме, че студент, който е прибягнал до социално подпомагане, не отговаря вече на условията, от които зависи неговото право на пребиваване и, при спазване на наложените от правото на Общността ограничения в тази насока, да вземе мерки с оглед преустановяването на разрешението за пребиваване на този гражданин, или да не го поднови.

43. Все пак, такива мерки не могат в никакъв случай да се превърнат в автоматична последица от прибягването до социално подпомагане на приемащата държава-членка от студент гражданин на друга държава-членка.

44. Вярно е, че член 4 от Директива 93/96 предвижда, че правото на пребиваване се запазва докато лицата, ползващи се с това право, отговарят на условията, предвидени в член 1 от посочената директива. Все пак, от шесто съображение на мотивите на тази директива следва, че лицата, ползващи се с право на пребиваване не трябва да се превръщат в „неразумно” бреме за публичните финанси на приемащата държава-членка. Директива 93/96, както и Директива 90/364 и Директива 90/365, приема следователно известна финансова солидарност на гражданите на тази държава с тези на другите държави-членки, по-специално, ако трудностите, които среща лицето, ползващо се с право на пребиваване, имат временен характер.

45. Още повече, финансовото положение на студент може да се промени с времето по причини, независещи от неговата воля. Истинността на неговата декларация може следователно да се преценява само към момента, в който е била направена.

46. От всичко изложено по-горе следва, че член 6 и член 8 от Договора не позволяват по отношение на гражданите на държавите-членки, различни от приемащата държава-членка, на чиято територия тези граждани пребивават на законно основание, ползването на социална придобивка без вноски, като *minimex*, да бъде подчинено на условието последните да попадат в приложното поле на Регламент №1612/68, след като никакво условие от този род не се прилага по отношение на гражданите на приемащата държава-членка.

По втория въпрос

47. С оглед на отговора на първия въпрос и след като вторият въпрос е бил зададен в условията на евентуалност, не е необходимо да му се отговаря.

По действието във времето на настоящото решение

48. В своето писмено становище белгийското правителство настоява в случай че Съдът приеме, че лице като ищецът по главното производство може да получава *minimex*, Съдът да ограничи във времето последиците от това решение.

49. В подкрепа на това искане, белгийското правителство изтъква, че решението на Съда би имало последици с обратно действие, които биха поставили в под въпрос правните отношения, установени добросъвестно и в съответствие с вторичното законодателство. По-специално, това правителство се опасява от объркване на системата на социалните придобивки за студентите в резултат на изменението на самата философия на вторичното законодателство, което би било резултат от новото тълкуване на правото на Общността, според което студент в положение като това по главното производство може да се позовава на член 6 и член 8 от Договора. Следователно, принципът на правната сигурност изисква ограничаване във времето на действието на решението.

50. Трябва да се припомни, че тълкуването, което Съдът прави на една разпоредба на правото на Общността, се ограничава до изясняване и уточняване значението и обхвата на последната, както би трябвало да бъде разбираана и прилагана от момента на нейното влизане в сила (вж. Решение от 11 август 1995 г., по дело *Roders* и др., C-367/93 до C-377/93, *Recueil*, стр. I-2229, точка 42, и 61999J0184 – ЦПР – финализиран

Решение от 24 септември 1998 г., Комисия/Франция, C-35/97, Recueil, стр. I-5325, точка 46).

51. Само по изключение, в приложение на общия, вътрешно присъщ на правния ред на Общността принцип за правна сигурност, Съдът може да ограничи възможността за всеки заинтересуван да се позове на разпоредба, която той е тълкувал, за да оспори добросъвестно установени правоотношения (вж., по-специално Решение от 23 май 2000 г. по дело Buchner и др., C-104/98, Recueil, стр. I-3625, точка 39).

52. Съгласно установената съдебна практика, финансовите последици за една държава-членка, които биха могли да възникнат от решение, постановено като отговор на преюдициален въпрос, сами по себе си не оправдават ограничаването във времето на действието на това решение (вж., по-специално упоменатото по-горе Решение по дело Buchner и др., точка 41).

53. Съдът е прибегвал до тази стъпка само при точно определени обстоятелства, тъй като, от една страна, е съществувала опасност от сериозни икономически последици, дължащи се, по-специално на големия брой правоотношения, добросъвестно създадени въз основа на основателно смятана за действителна правна уредба, и от друга страна, се е оказало, че частноправните субекти и националните власти са били подтикнати към поведение несъвместимо с правната уредба на Общността, поради обективна и съществена несигурност по отношение на обхвата на разпоредбите на Общността, несигурност, за която евентуално е допринесло самото поведение на други държави-членки или на Комисията (вж. упоменатото по-горе Решение по дело Roders и др., точка 43).

54. В случая белгийското правителство, в подкрепа на своето искане за ограничаване във времето на действието на настоящото решение, не се е позовало на никакво доказателство, което да може да установи, че обективна и съществена несигурност по отношение на приложното поле на разпоредбите на Договора относно гражданството на Съюза, които са влезли в сила на 1 ноември 1993 г., е подтикнала националните власти към поведение несъвместимо с тези разпоредби.

55. Ето защо, не следва да се ограничава във времето действието на настоящото решение.

По съдебните разноски

56. Разходите, направени от белгийското, датското, френското, португалското правителство и правителството на Обединеното кралство, както и от Съвета и от Комисията, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, поставени пред него от Tribunal du travail de Nivelles с Решение от 7 май 1999 г., реши:

Член 6 и член 8 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение, член 12 ЕО и член 17 ЕО) не позволяват получаването на социална помощ без вноски, като минимума средства за съществуване предвиден в член 1 от белгийския Закон от 7 август 1974 г., от гражданите на държави-членки, различни от приемащата държава-членка, на чиято територия тези граждани пребивават законно, да бъде в зависимост от условието за попадане в приложното поле на Регламент (ЕИО) №1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността, като никакво условие от такова естество да се прилага спрямо гражданите на приемащата държава-членка.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 20 септември 2001 година.

Подписи